MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Luotettava tiedonvälitys on kansalaisten vakuutus paikallisia ja globaaleja vääryyksiä vastaan. **KARI ANGERIA ETELÄ-SUOMEN SANOMISSA**

Hoivatyön tasoon voitava luottaa

Hoitajien ja lääkäreiden päihdeongelmat näyttävät kasvavan huolestuttavasti. Alan valvonnasta vastaava Valvira joutui viime vuonna rajoittamaan yhä useamman hoiva-ammattilaisen valtuuksia. Tapausten määrässä oli peräti viidenneksen kasvu edellisvuoteen verrattuna (MT 10.3.).

Kaikki alan ammattilaiset tunnistavat ongelman. Sen syistä ei toistaiseksi kuitenkaan löydy yksimielisyyttä.

Valvira epäilee, että työvoimahallinto ohjaa alalle ihmisiä, jotka eivät sinne sovi. Lähihoitajien etujärjestö Super puolestaan epäilee, etteivät kaikki alan oppilaitokset ole riittävän tarkkoja opiskelijavalinnoissaan.

Pohjoissavolaisessa hoiva-alan yrityksessä ilmiöön törmättiin, kun tutustumiskäynnillä olleessa opiskelijaryhmässä oli mukana tuttuja päihdeongelmaisia. Toki heistäkin voi kuntoutua hyviä hoiva-alan ammattilaisia, mutta epäily on silti ymmärrettävä.

Vielä lähivuosikymmenet Suomen suurimpiin kysymyksiin kuuluu, kuinka turvata laadukas hoito ikääntyvälle väestölle. Siihen tarvitaan paitsi rahaa, myös osaavaa ja motivoitunutta henkilöstöä.

Ristiriita on melkoinen, kun hoitoalan henkilöstötarve kasvaa, ja samaan aikaan alan henkilöstöä jää myös ennätystahtiin eläkkeelle.

Terveys- ja hoivapalveluiden toimivuus koskettaa jokaista kansalaista. Hoivatyön korkeaan tasoon on totuttu Suomessa luottamaan, eikä tästä luottamuksesta käy tinkiminen. Hoitohenkilöstön ammattitaidon lisäksi on tärkeää, että määrätyt lääkkeet päätyvät varmasti niitä tarvitseville potilaille.

Samaan aikaan kun käytettävissä olevat varat ovat entistä tiukemmalla, hoitoalan töistä pitäisi saada niin houkuttelevia, että alan koulutukseen riittäisi laadukkaita hakijoita. Valtaosaltaan toki näin onkin, eikä nyt todetulla ongelmalla pidä leimata koko ammattitaitoista henkilöstöä.

Hoiva-alan tulevaisuudella on vahva yhtymäkohta hallituksen parhaillaan valmistelemaan sote-uudistukseen. Vaikka uudistus on suurissa vaikeuksissa, sen on lopulta kyettävä ratkaisemaan palvelujen tulevaisuus.

Palvelujen rakenteet ratkaisevat vain osan ongelmista. Suurin merkitys on sillä, mitä hoitajat ja lääkärit työpaikoillaan tekevät.

On pitkään tiedossa ollut tosiasia, että julkisen terveydenhuollon osalta toimimattomat tietojärjestelmät sekä kasvanut byrokratia syövät kohtuuttoman osan hoitavan henkilöstön

Peruspalveluministeri Susanna Huovinen (sd.) on huolissaan hoiva-alan kasvaneesta päihdeongelmasta.

työajasta. Työn tuottavuutta olisi pakko lisätä, mutta keskustelusta ei jostakin syystä päästä käytäntöjen kehittämiseen. Asetettuja tavoitteitakin voi pitää kovin vaatimattomina.

On selvää, että jatkossa terveyspalvelujen järjestämisessä työjako lavenee. Julkista palvelutuotantoa tarvitaan, mutta yritysten, palveluosuuskuntien ja jopa järjestöjen rooli tulee tehtävistä riippuen vahvistumaan. Samoin vastuuta vieritetään myös hoidettavien omaisille.

Vahvaa ja toimivaa terveydenhuoltoa tuskin voidaan turvata ilman näiden kaikkien toimivaa yhteistyötä.

Tehokkuus- ja tuottavuusvaatimuksia ei voida täyttää hoitavan henkilöstön selkänahasta. Avain löytyy uudesta tekniikasta, töiden järkeistämisestä sekä turhan työn karsimisesta. Tehokkaasti tuotettu palvelu turvaa parhaiten myös kilpailukykyisen palkkatason.

MT:n haastattelema peruspalveluministeri Susanna Huovinen (sd.) kuvaili hoiva-alan kasvanutta päihdeongelmaa huolestuttavaksi kehitykseksi. Hän peräsi asiassa tiukempaa vastuuta oppilaitoksilta ja työpaikoilta.

Varmasti näin paikallisesti onkin. Huovisella ja muulla hallituksella on kuitenkin suurin vastuu huolehtia, ettei hoiva-alalle rakenneta uusia ja toimimattomia hallintohimmeleitä.

Pahimmillaan ne heikentävät työn tuottavuutta, huonontavat palveluja ja lisäävät kustannuksia. Tämä riski on hallintouudistuksissa aina, vaikka tavoitteet olisivat juuri päinvastaiset.

On tärkeää, että hoitotöihin saadaan alalle sopivaa väkeä.

Pohja pettää taas

Valtion kuluvan vuoden budjetti on laadittu 1,2 prosentin talouskasvun pohjalta. Jo nyt näyttää selvältä, että kasvu jää huomattavasti ennakoitua pienemmäksi. Näin on käynyt jo kahtena edellisenäkin vuotena.

Tullin ennakkotietojen mukaan viennin arvo laski tammikuussa viime vuoden tammikuuhun verrattuna yhdeksän prosenttia. Tilastokeskuksen mukaan teollisuustuotanto laski tammikuussa 7,5 prosenttia ja uusien tilausten määrä väheni.

Nordea heikensi keskiviikkona Suomen talouden kasvuennustettaan tälle vuodelle 0,3 prosenttiin. Vielä joulukuussa pankin arvio oli 0,8 prosenttia.

Talouskasvun kituminen ja budjetin pohjan pettäminen lisäävät entisestään paineita hallituksen runsaan viikon päästä pidettävään budjettikehysriiheen. Lisäongelmia saattaa olla tulossa EU:n ja Venäjän välisistä talouspakotesuunnitelmista.

Valtion kassaa ei voi verotusta kiristämällä enää paikata, koska kotitalouksien kulutus väheni viime vuonna 0,8 prosenttia. Nordean arvion mukaan kulutus vähenee tänä vuonna 0,4 prosenttia.

Julkisten menojen kasvua on kuitenkin tavalla tai toisella hillittävä. Hallitusohjelman mukaan talouden sopeuttamistoimet pitää jakaa tasan verokiristysten ja leikkausten kesken. Koska veroja ei voi kiristää, pitää painopiste olla menojen vähentämisessä.

Talous ei nouse lujalle pohjalle, ellei leikkausten lisäksi panosteta tulevaisuuden kasvualoille. Onkin outoa, että tähän saakka leikkaukset ovat kohdistuneet työ- ja elinkeinoministeriöön, maa- ja metsätalousministeriöön ja opetusministeriöön (MT 12.3.).

VIERASYLIÖ

Hallitukseen ilmoittautumalla

Viime aikoina on monissa puheenvuoroissa todettu politiikan olevan rikki. Tällä on viitattu sekä kyvyttömyyteen reagoida toimintaympäristön muutoksiin kyllin nopeasti että poliittiseen ristivetoisuuteen vaikeiden päätösten edessä.

Tiivistämällä hallitusohjelman nippeleiden sijaan suurilinjaiseksi ja kokoamalla seuraavan hallituksen uudella logiikalla voisimme ratkaista nykyongelmia.

Pääministeri Matti Vanhanen totesi taannoin, ettei keskeneräisistä asioista ole syytä puhua. Lausahdus on saanut osakseen paljon kritiikkiä, ansaittuakin, mutta laajemmin vallitsevaa poliittista johtamismalliamme on arvioitu vain harvoin.

Vakaan ajan politiikkaa

Tiivistettynä vallitsevan poliittisen johtamisen prosessin voi esittää viisivaiheisena.

Ensin kansa valitsee vaaleissa eduskunnan. Seuraavaksi suurimman puolueen johdolla synnytetään hallituspohja ja neuvotellaan yksityiskohtainen hallitusohjelma, eli sopimus seuraavien neljän vuoden aikana tehtävistä toimista.

Hallitusohjelman pohjalta käynnistetään valmistelutyö, jonka aikana kuullaan eri tahojen näkemyksiä ja tehdään esityksiin tarvittavia viilauksia.

Tietyissä asioissa hallitus ei voi, ajoittain jopa yleislakon uhalla, tehdä päätöksiä yksin, vaan ne edellyttävät työmarkkinajärjestöjen sopimuksia. Etenkin eläke-, työ- ja sosiaalilainsäädännön osalta nähdään usein työntövaihe, jossa hallitus motivoi työmarkkinajärjestöjä päätöksiin käyttäen tarvittaessa voitelurahana vaikkapa veropolitiikkaa.

Viimeisessä sinettivaiheessa valtioneuvosto hyväksyy valmistellut esitykset ja kuljettaa ne hallitusryhmien tuella eduskunnan lävitse.

Tällainen vakaan ajan politiikka on vallinnut koko 2000-luvun alun taloudellisen nousukauden tuottaen ennustettavuutta, vaikka puolueiden ristiveto onkin näkynyt.

Ajanjaksoa on leimannut paitsi mahdollisuus jakaa talouskasvun myötä syntynyttä hyvää, myös vankka poliittinen mandaatti kahden päähallituspuolueen omatessa yli 100 kansanedustajaa.

Tarvitaan kykyä muuttaa suuntaa

Kolme asiaa on muuttunut 2010-luvulle tultaessa.

Ensinnäkin yhä useammat ongelmat, joihin politiikalta odotetaan ratkaisuja, ovat vieheliäisiä. Irlantilaisen tutkija Dave Snowdenin mukaan siinä missä aiemmin oikeat ratkaisut ongelmiin tiedettiin tai olivat asiantuntijoiden tiedettävissä, yhä useammat ongelmistamme ovat tänään niin monimutkaisia, että ratkaisuja voi etsiä vain kokeilujen kautta.

Oppia voisi hakea Ruotsin vähemmistöhallitusten työskentelystä.

Jos ainoa vaihtoehto oikean tai edes oikeansuuntaisen ratkaisun löytämiseksi on kokeilla, korostuu vaatimus ketteryydestä ja kyvystä muuttaa suuntaa nopeasti.

Toiseksi Suomen talouden nousukausi on kääntynyt hitaaksi kitkutteluksi ja samaan aikaan julkisen talouden tuottavuuskehitys on heikkoa, väestö vanhenee ja hoivapalveluiden tarve kasvaa.

Onkin selvää, että siinä missä menneet vuosikymmenet hyvinvointiyhteiskunnan kehittämisellä on viitattu julkisen talouden kasvattamiseen, ovat seuraavat hallituskaudet poisoppimisen ja julkisen sektorin karsimisen aikaa.

Kolmanneksi Suomen poliittinen kenttä on muuttunut.

Voimme vain haaveilla tilanteesta, jossa kahdella suurimmalla eduskuntapuolueella, olivatpa nämä mitä hyvänsä, on enemmistö eduskunnassa. Ainakin gallupien valossa on epätodennäköistä, että seuraavat tai edes sitä seuraavat eduskuntavaalit muuttavat tätä.

Vanhat mallit eivät enää toimi

Muuttuneessa tilanteessa meidän on löydettävä parempi tapa johtaa Suomea. Vain löytämällä paremman johtamistavan voimme olla poliittisesti kyllin ketteriä ja vahvoja taklaamaan tulevaisuuden viheliäiset ongelmat.

Parempi ja joustavampi tapa edellyttää aiemmin totuttujen politiikan toimintamallien kyseenalaistamista.

Tämä voisi tarkoittaa sitä, että vaalien jälkeen suurimman puolueen johdolla koostettaisiin yksityiskohtaisen ja tiukkarajaisen hallitusohjelman sijaan tiivis linjadokumentti.

Hallituslinjassa määritettäisiin vain vaalikauden keskeisimmät päämäärät esimerkiksi julkisen talouden, verotuksen, rakenteellisten uudistusten ja kansainvälisen politiikan osalta. Linja muodostaisi nykyistä väljemmän raamin hallituksen työlle, mutta maali ja suunta olisivat kirkkaita. Virkamiesten vastuu konkreettisten keinojen valmistelussa korostuisi.

Hallituspohja voisi syntyä ilmoittautumismenettelyllä. Linjadokumentin ja sitä edeltäneiden keskustelujen pohjalta hallitukseen voisivat siis halutessaan ilmoittautua kaikki eduskuntapuolueet, jotka todella sitoutuvat sen edellyttämiin toimiin ja haluavat kantaa vastuuta Suomesta.

Hallituspohja voisi muodostua laajaksi, jos puolueet sitoutuisivat laajasti linjadokumentin piirtämiin raameihin, mutta myös ideologisesti yhtenäisempi vähemmistöhallitus olisi mahdollinen.

Eduskunnan rooli päätöksenteossa lisääntyisi. Voi olla, että kaikki hallituksen esitykset eivät menisi läpi eduskunnassa.

Tämä ei välttämättä tarkoittaisi hallituskriisiä tai hallituksen vaihtumista. Asioista jouduttaisiin kuitenkin neuvottelemaan nykyistä laajemmalla pohjalla ja enemmistöjä etsimään ajoittain asia kerrallaan.

Askel tähän suuntaan otettiin jo pääministeri Kataisen kutsuttua oppositiopuolueet neuvotteluun velkasuhteen taittamisesta. Laajemmin oppia voisi hakea vaikkapa Ruotsin vähemmistöhallitusten työskentelystä.

Toisaalta myös hallituksesta itsestään, eduskunnasta tai vaikkapa kansalaisaloitteista kumpuavien uudistusten toteutuminen hallitusohjelman ulkopuolelta olisi mahdollista. Niin ikään kokeileminen ja toimintaympäristön muutoksiin reagoiminen matkan varrella olisi helpompaa.

Politiikka olisi ketterää ja kokeilunhaluista.

LASSE MÄNNISTÖ
Kirjoittaja on helsinkiläinen kokoomuksen kansanedustaja.

PÄIVÄN KUVA

ANTERO YLITALO

Ei ole lunta hiihtäjälle

Näissä maisemissa Utajärven Ahmaskylällä on normaalivuonna tähän aikaan mitä parhaat hiihtokelit. Nyt lumesta ei ole tietoakaan. Samankaltainen tilanne on laajoilla alueilla Etelä- ja Länsi-Suomessa, jotka ovat pääosin lumettomia.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: TUURE KIVIRANTA

Sääliksi käy kaupan johtajia

Viljelijät ovat viime vuodet olleet tyytymättömiä ja katkeria kaupalle ruuan hinnan epäoikeudenmukaisesta jakaantumisesta elintarvikeketjussa.

Onko kuitenkin niin, että viljelijöiden tulisi mieluummin sääliä kuin arvostella kaupan pomoja?

Koska pahasti näyttää, että ruokakaupan johtajat ovat olleet vailla liikemiesosaamista eivätkä ole osanneet tehostaa yritystensä toimintaa nykyaikaa vastaavaksi. Sen vuoksi tuottajille on maksettava EU-maiden heikoimpia tuottajahintoja ja kuluttajilta laskutettava EU-maiden korkeimpia kuluttajahintoja.

Tällainen toiminta ja kykenemättömyys sen muuttamiseksi varmasti harmittavat kauppiaita kovasti.

Esimerkiksi kananmunapaketin hinnasta kaupan on otettava yli puolet itselleen, koska pakettien hyllyyn asettelu on niin työlästä ja kallista. Samoin toinen pyöreä yksinkertainen tuote, peruna, moninkertaistaa arvonsa, kun on siirtynyt viljelijän laarista kaupan koriin. Olutpullossa etiketistä on maksettu enemmän kuin viljelijälle pullon sisällä olevasta ohrasta. Esimerkkejä olisi enemmänkin, mutta palstatila ei taida riittää.

Pahasti näyttää, että ruokakaupan johtajat ovat olleet vailla liikemiesosaamista.

tuure.kiviranta@maaseuduntulevaisuus.fi

Tietysti on muistettava, että koskaan aikaisemmin suomalaisten palkkatuloista ei ole kulunut ruokaan niin pientä osaa kuin nykyisin kuluu. Eli kauppahan onkin kuluttajalle antelias.

Yksi selitys kaupalta ruuan Keski-Eurooppaan verrattuna korkeaan hintaan on ollut korkeat kuljetuskustannukset. Tuleehan kustannuksia tietysti, jos suuri osa tuotteista pitää ensin kuljettaa yhteen logistiikkakeskukseen, josta ne sitten kuljetetaan takaisin maakuntiin.

Voisiko kuljettamista kenties järkevöittää? Ja paikallisuutta käyttää hyödyksi?

Vai onko niin, että ruokakaupan johtajat osaavatkin työnsä, mutta suurten kauppaketjujen muiden osa-alueiden johtajat eivät osaa? Joudutaanko kananmunakatteita käyttämään vaate- tai elektroniikkakaupassa tehtyjen tappioiden paikkaamiseen?

Perinteiset kauppaketjut löysivät viime vuonna uuden vihollisen, jota syyttää huonosta menestyksestä. Verkkokaupan. Kun verkkokaupan voisi nähdä mahdollisuutena laajentaa omaa toimintaa maan rajojen ulkopuolelle ja vahvistaa toimintaa kotimaassa, kauppa näkee sen uhkana ja jatkaa vanhalla strategiallaan rakentamalla lisää jättikokoisia kauppakeskuksia.

Samaan aikaan, kun kauppa on ollut kykenemätön tehostamaan toimintojaan, on maatiloilla rakennekehitys ollut nopeaa. Viljelijät hyödyntävät entistä enemmän uutta teknologiaa, kasvattavat tilakokoa ja käyttävät kaikki keinot pienentääkseen kustannuksia.

Poliitikot ovat kantaneet oman vastuunsa maatilojen tehostamisessa ja leikanneet maatalouden osuutta valtion budjetissa vuosi toisensa jälkeen.

Ehkä kaupan pomoja ei kuitenkaan tarvitse sääliä. Ehkä he saavat palkkaa sen verran, että kestävät nämä tiukat ja vaativat ajat.

Asiakasomistajana kuitenkin hartaasti toivon, että kauppa saa pikaisesti lisää ammattitaitoa johtamiseensa. Miten nykyisin Suomessa toimivat kauppaketjut pärjäisivät kilpailussa, jos tänne sattuisi rantautumaan uusi toiminnassaan tehokas ketju?

Vai olenkohan väärässä? Onkohan kauppa sittenkin tehostanut jo toimensa äärimmilleen, mutta sitä ei vain ole haluttu paljastaa hintoihin siirtämällä?

LEHTIKATSAUS

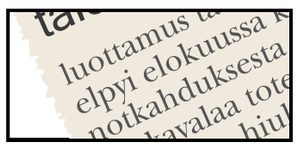

Ruualle arvostusta

Itä-Hämeen mielestä lähiruuan arvostus pitää saada kasvuun. *”Lähi- ja luomuruoka edistävät paikallista työllisyyttä ja elinvoimaisuutta. Näiden seikkojen merkitys on vain korostunut laman yhteydessä. Ruokahuolto lisää sekä paikallista että etenkin arvonlisäveron kautta myös valtion verotuloja.*

Maa- ja metsätalousministeriön lähiruokakoordinaattori Kirsi Viljanen korostaa, että lähiruoka liittyy kiinteästi myös omavaraisuuteen. Mikään valtakunta ei luovu ruuan omavaraisuudesta yhdenkään kasvi-, maitotalous-,tai lihatuotteen osalta.”

Keskustelua lähi-ja luomuruuan puolesta kannattaa pitää pitää jatkuvasti yllä. Tuottajien kannattaa huolehtia siitä, että tuotevalikoima on kiinnostavassa kunnossa.”

Sote-uudistus ajanut kiville

Satakunnan Kansan mielestä hallitukse olisi myönnettävä, että sote-uudistus on kivillä. *”Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on ajautumassa yhä pahemmin karille. Kuntien lausuntojen antamisaika päättyy tänään. Jo nyt ennakolta voidaan sanoa, etteivät kunnat hallituksen esittämille ratkaisuille hurraa. Ristiveto on kova hallituksen sisälläkin, ja kokoomuksen vapaaehtoisten selvitysmiesten Petteri Orpon ja Jan Vapaavuoren mallitkaan tuskin edistävät hanketta.”*

”Jo nyt on selvää, että sote-uudistuksen käytännön toteutus jää lopulta seuraavalle hallituskaudelle. Kun kuntarakenne- ja sote-uudistus ovat nykyisen hallituksen kaksi keskeisintä tavoitetta, vaarana on, että kummassakin koetetaan saada aikaan jonkinlainen esitys.”

”Heikoimmassa asemassa ovat ne, jotka tarvitsevat kunnallisten terveyskeskusten palveluja. Se ei ole kuitenkaan itsestään selvää, että julkinen terveydenhoito olisi jotenkin huonompaa kuin yksityinen. Tärkeää sen sijaan on nopeasti varmistaa, ettei julkisen terveydenhoidon ja sosiaalihuollon perusta pääse enempää rapautumaan.”

Kassilohta paapotaan

Ympäristöjärjestö WWF paapoo **Lapin Kansan** mukaan norjalaista kassilohta. *”Ympäristöjärjestö WWF nosti kasvatetun, kotimaisen kirjolohen kalaoppaansa vihreään eli suositeltavien kalojen luokkaan. Aiemmin kirjolohi oli oranssissa eli harkiten ostettavien luokassa. Sen sijaan villi lohi, kuten myös meri- ja järvitaimen säilyttivät paikkansa punaisessa eli vältettävien kalojen luokassa.*

Punaisesta luokasta ei löydy vieläkään suomalaisten suosimaa, Norjassa kasvatettua kassilohta, jota ympäristöjärjestö neuvoo ostamaan harkiten. Tätä on syytä ihmetellä – niin suuria ovat kassilohen kasvattamiseen liittyvät ekologiset ja eettiset ongelmat.”

”Jos WWF toimisi loogisesti, se siirtäisi norjalaisbroilerin punaiseen luokkaan ja vaatisi sen kasvattamisen lopettamista.”